

*Ковш Софія**здобувач другого рівня вищої освіти,**Волинський національний університет імені Лесі Українки**Науковий керівник: Єфремова Н. В.,**кандидат філологічних наук, доцент кафедри практики англійської мови*

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ЧАТ-БОТІВ ЗІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ ДЛЯ РОЗВИТКУ УСНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Сучасна освіта в Україні зазнає серйозних змін через цифровізацію та виклики воєнного часу. Дистанційне навчання, повітряні тривоги та відключення світла зменшують якість засвоєння матеріалу. Водночас, учням потрібні цікаві форми роботи, які відповідають їхньому способу життя. Одним із варіантів вирішення цих проблем є використання штучного інтелекту, а саме чат-ботів, на уроках англійської мови.

Чат-бот – це програма, яка імітує розмову з людиною. Сучасні чат-боти працюють на основі великих мовних моделей – GPT-4, Gemini, Claude. Вони розуміють контекст, дають природні відповіді та вчаться під час спілкування. Для вивчення англійської мови це означає постійну практику без стресу. Учень не боїться помилитися, бо спілкується з машиною, а не з учителем чи однокласниками. Дослідження підтверджують, що чат-боти допомагають розвивати навички говоріння, збільшують мотивацію та роблять уроки більш інтерактивними [3, с. 2].

Різні чат-боти виконують різні функції, тому використання лише одного інструмента не є ефективним підходом – доцільніше поєднувати кілька рішень залежно від конкретної навчальної або дослідницької мети. Такий підхід дозволяє компенсувати обмеження окремих систем і отримати більш точні та релевантні результати.

ChatGPT найкраще підходить для вільних розмов та рольових ігор. Його перевагою є здатність формувати природні діалоги та адаптуватися до різних запитів користувача. Слід також зазначити про низку обмежень, зокрема, можливу неактуальність окремої інформації та те, що доступність функцій залежить від версії сервісу.

TalkPal створений спеціально для мовної практики. Він пропонує інтерактивні діалоги на реальні теми, адаптується до рівня користувача і створює безпечне середовище без страху помилки. Серед недоліків сервісу виокремлюють залежність якості роботи від точності розпізнавання мовлення та обмеження повного функціоналу платною підпискою. Система працює з помилками, якщо якість звуку низька або є сторонні шуми, що значно ускладнює роботу з матеріалом.

Speechling – це платформа, яка спеціалізується на тренуванні вимови, використовуючи гібридну модель зворотного зв'язку. Головна особливість цього чат-боту полягає в тому, що якість мовлення оцінюють не лише

алгоритми, а й носії мови, що дозволяє отримувати точніші поради щодо акценту та інтонації. Поєднання технологічних інструментів та оцінки фахівцями позитивно позначається на ефективності навчання. Однак програма має обмежені методичні можливості – ресурс спрямований виключно на вимову та аудіювання, тому користувач не може практикувати повноцінні природні діалоги. Недоліком також можна назвати необхідність очікування зворотного зв'язку від фахівців – це суттєво уповільнює навчальний процес. Такі обмеження роблять сервіс вузькоспрямованим інструментом, придатним лише для тренування фонетики, а не для розвитку комунікативної компетенції.

Praktika забезпечує можливість комунікації з реалістичними ШІ- аватарами, що відтворюють різноманітні акценти. Платформа містить понад 1000 сценаріїв рольових ігор на актуальні теми, що охоплюють різні рівні володіння мовою від A1 до C1, та забезпечують зворотній зв'язок у режимі реального часу. Проте навчання вимови в цьому чат-боті досить поверхнєве. Через відсутність детального аналізу помилок учень не отримує чітких вказівок для самостійного виправлення недоліків. Без якісного зворотного зв'язку, орієнтованого на конкретні недоліки, ефективність опанування мови знижується. Ще одним технічним недоліком є надмірна жорсткість індивідуальних планів навчання. Найкраще цей інструмент підходить для користувачів рівнів A2 – B2, які потребують систематичної розмовної практики у середовищі з низьким рівнем стресу.

Ефективність взаємодії з чат-ботами безпосередньо залежить від системності підходу. Науковцями запропоновано методику, яка охоплює три послідовні етапи.

Перший етап – підготовчий. Вчитель обирає чат-бот під конкретне завдання. Для вільного діалогу – ChatGPT, для тренування вимови – Speechling, для розмовної практики – TalkPal або Praktika. Далі вчитель визначає тему розмови за календарним планом. Тема має бути цікавою для старшокласників і пов'язаною з реальним життям [2, с. 16].

Другий етап – основний. Учні починають діалог з чат-ботом за заданою темою. Вони використовують опорні конструкції, але поступово відходять від них. Головна перевага цього формату – безпека. Учень не боїться глузувань чи оцінювання. Він може експериментувати, помилятися і пробувати знову. Ефективний прийом – рольові ігри. Також добре працює моделювання реальних ситуацій – замовлення їжі, бронювання готелю, запис до лікаря. Дослідження показують, що учні, які практикуються з чат-ботами, стають більш впевненими та ініціативними в реальному спілкуванні [1, с. 5].

Третій етап – підсумковий. Цей етап часто пропускають, але він найважливіший. Вчитель разом з учнями аналізує діалоги. Не для того, щоб поставити оцінку, а щоб побачити прогрес і зрозуміти помилки. На основі цього аналізу вчитель пояснює типові помилки і пропонує правильні варіанти. Завершується робота рефлексією. Це допомагає усвідомити власний прогрес і планувати подальше навчання [4, с. 183–193].

Узагальнюючи результати, можна стверджувати, що ефективність використання чат-ботів у навчанні досягається тоді, коли вони точно

відповідають конкретному освітньому завданню, а їхнє застосування обов'язково доповнюється аналітичним етапом. Перспективним напрямом подальших розробок є створення деталізованих сценаріїв уроків для різних рівнів мови, а також розроблення критеріїв оцінювання усного мовлення під час взаємодії з штучним інтелектом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Carney N. Affordances and limitations of AI looks for oral proficiency development: матеріали конференції LALTCALL 2024 Conference. Nagoya: Meijo University, 2024. 96 с.
2. Chapelle C. A. Computer applications in second language acquisition. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 20 с.
3. Evaluating the effectiveness of chatbot-assisted learning in enhancing English conversational skills among secondary school students // Education Sciences. 2025. Vol. 15, No. 9. Article 1136. 15 с.
4. Lopez-Molines L. A systematic review of generative artificial intelligence-based tools to improve oral skills in English as a foreign language // The EUROCALL Review. 2025. Vol. 32, No. 2. 195 с.

Кузьмочка Ірина

здобувач другого рівня вищої освіти,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: Бабій Л.Б., кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови

ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Гейміфікація як інноваційна педагогічна технологія є одним із найбільш перспективних напрямів модернізації сучасної освіти, що відповідає викликам цифрової епохи та зміненним когнітивним і мотиваційним характеристикам здобувачів освіти.

Як зазначають Іщенко Я.С. та Семенов М.А., гейміфікація у педагогіці розглядається як цілісне й послідовне інтегрування ігрових елементів, механік і динамік у навчальний процес, що спрямоване на посилення мотивації здобувачів освіти, підвищення їхньої залученості та покращення ефективності навчальної діяльності [2, с. 19].

Теоретичні основи гейміфікації базуються на міждисциплінарному підґрунті, яке поєднує педагогіку, психологію, когнітивні науки, теорію ігор та інформатику. Важливу роль відіграють ідеї конструктивізму, згідно з якими знання не передаються у готовому вигляді, а конструюються самим суб'єктом у процесі активної діяльності.

Гейміфікація створює умови для такого конструювання через моделювання проблемних ситуацій, надання свободи вибору, можливість експериментування та отримання негайного зворотного зв'язку. Не менш значущими є положення теорії самодетермінації, яка акцентує увагу на трьох